

AZ ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZET-OKTATÁS POZITÍV HATÁSAI EGYÉB TERÜLETEKRE

Már ezek fényében sem kérdés, hogy itt nem csupán egy kedvtelésről van szó, hanem olyan általános állapot- és életminőség-javításról, ami kihat egy személy életének számos területére...

A rózsaszín tütüben balettozó kislány képe mára klisé lett, Walmart-képeslapokon és füzetborítókön látjuk. Az is egy közismert jelenség, hogy a gyerekek szeretnek táncolni, így sok szülő dönt úgy, hogy beíratja valamilyen táncrea a gyermekét, és erre már egyre sokszínűbb lehetőségei vannak. A pedagógusok is értékelik, ha iskolai tanítványuk táncórákat vesz valahol, hiszen a mozgás jót tesz, és a tánc esztétikus, a tartást is javítja. Kevésbé közhely, hogy milyen meglepő mélységekig és milyen sokrétűen hat az alapfokú táncművészet-oktatás gyermekeinkre.

A Critical Links című kutatói programban a táncal foglalkozó hét reprezentatívnak talált kutatásban a tánc közoktatásba való integrálásának teljesen eltérő lehetséges aspektusait és hasznát vizsgálták. Mivel kifejezetten arról volt szó, hogy a tánc, mint kiegészítő művészeti forma mit eredményez egyéb területeken, ezért minden kutatásban heti egy-két alkalommal táncoltak a résztvevők, így vonatkoztathatjuk az eredményt az alapfokú művészetoktatásra is.

---

¹ **Forrás:** Tani-tani 2020. IV. 24. [Tani-tani Online | A szabad pedagógiai gondolkodás fóruma](#). A szerzőről: [Németh Luca](#)

A különböző kutatások kapcsolatot találtak a viselkedészavarok javulásával, a beszédproblémák és a hangképzés fejlesztésével, a kreativitás és a kreatív gondolkodás fejlődésével és a percepcióval is. Fontos azonban kiemelni, hogy mindegyik kísérletben más megközelítésben, stílusban és metódussal tálták a táncot.

Az egyik ilyen reprezentatívnak talált koreai kísérletben megfigyelték, hogy heti két negyvenöt perces órában oktatta a táncművészetet hogyan változik a kreatív és a kritikus gondolkodás. Az idevágó a kísérletben az, hogy a hetvennyolc résztvevő egyik fele tradicionális tánctechnikákat tanult (balett, modern és tradicionális koreai néptánc), a másik felük pedig kreatív táncot, ami nem rendelkezik fixált metodikával és mozdulatrendszerrel.

A tanulmány arra enged következtetni, hogy ha a tánc kreatív problémamegoldásként van oktatta, akkor a tanulók kreatív gondolkodási képessége javul. Ha lépések soraként tanítják, amiket másolni kell, akkor a kreatív gondolkodás képessége nem fejlődik. Más szóval a táncoktatás jellege befolyásolja mind a táncban szerzett tudást, mind azt, hogy ebből mi alakul át egy magasabb szintű gondolkodássá.

A klasszikus balettnak sem feltétlen alaptermészete, hogy korlátozó legyen, a hangsúly azon van, hogy miként tanítjuk. A kutatások elemzői szerint a tánc tanításának módja az, ami befolyásolta a végeredményt, nem pedig maga a technika. Bármilyen technika tanítható kreatív problémamegoldásként vagy korlátozó szabályrendszerként is akár, a lényeg az oktatás maga, a facilitátor hozzáállása és a közvetítés módja.

Ha a fenti koreai tanulmányból indulunk ki, akkor maga a kreatív oktatási forma már önmagában segíti a kreatív gondolkodást és problémamegoldást, tehát a növendék már el is indult a megfelelő úton.

Rendkívül fontos azonban a tanár személye, tanításának módja és stílusa is. Shulman, egy tanítással és az ahhoz szükséges átfogó tudással foglalkozó kutató 1987-ben saját kutatása alapján egy táblázatban foglalta össze, hogy valaminek a tanításához mekkora átfogó tudás, kompetencia, ismeret és rálátás szükséges. Ebben megfogalmazza, hogy nem elég önmagában a tanítandó tárgyról szerzett tudás, a közeg, a környezet és a tanulók ismerete. Ennél több, egy speciális ismeret szükséges, az a fajta hozzáállás, ami minden tanár sajátja, aki mélységeiben érti és ismeri a tárgyat, amit tanít, annyira, hogy strukturáltan, átfogóan, és ami itt a leglényegesebb, egyedien tudjon róla gondolkodni.

A tanári tudás Shulman-féle főbb csoportjai

Általános pedagógiai tudás, különös tekintettel a tanulószervezéssel és a csoportviselkedéssel kapcsolatos átfogó elvekben és rendszerbe foglalt stratégiákban való jártasságra, amelyek látszólag túlmutatnak az adott tantárgyon

A tanulók és jellemük ismerete

Az oktatási környezet és kontextus ismerete, kezdve a csoport vagy osztály működésétől, az iskolai körzet vezetésének és finanszírozásának ismeretén át a közösség és kulturális közeg ismeretéig

Az oktatás kimenetelének, céljainak és értékrendjének ismerete, és ezek filozófiai és történelmi okai

Átfogó ismeret

Tananyag ismerete, főként azoknak az eszközöknek, lehetőségeknek és programoknak az ismerete, amelyek a tananyag közvetítő eszközeiként szolgálhatnak a tanárnak

Pedagógiai átfogó tudás, az a speciális egyvelege a tartalomnak és pedagógiának, ami egyedi, a tanárookra jellemző hatáskör, a saját szakértelmükhöz való hozzáállásuk és megértésük speciális megnyilvánulása

(Shulman, 1987)

A különböző stílusok tanításakor megjelenő megközelítéseket a többi tantárgyban is ki lehet aknázni, ha intenzív együttműködés van a tanárok között. Ha tudják egymásról, hogy ki min dolgozik, mire fordít nagyobb figyelmet, akkor a saját órájukon is előtérbe helyezhetik ugyanazt vagy az azt segítő témákat. Még intenzívebben tud ez megjelenni, ha egy tanár több tárgyat tanít. Ebben az esetben saját maga tudja úgy strukturálni az óráit és a tananyagokat, hogy azok a lehető legjobban támogassák egymást, sőt bizonyos egyik órán

tanult dolgokat elővehet a másik tantárgy oktatása közben, hogy rögtön rámutasson az összefüggésekre.

Az alternatív pedagógiai szisztémákban ez sokszor megjelenik, mind a Carl Rogers-féle, mind a Waldorf-pedagógiának szerves része az átfogó, témákon átívelő oktatás. Finnországban épp a tantárgyak eltörlésén munkálkodnak. Az oktatás fejlődése is a fúzió felé mutat, az összefüggések megértése és meglátása felé érdemes vinnünk a tanítványainkat.

A mozgás pozitív hatásai szintén a tánc járulékos hozadékai, ami növeli az alapfokú táncművészet-tanulás előnyeinek hosszú lajstromát.

Dr. Peter Riemann amerikai orvos a fizikai aktivitás egészségre, pszichére és agyműködésre gyakorolt előnyös hatásaival foglalkozik 2002-es tanulmányában. Bebizonyosodott, hogy mind a tanulásra, mind az egészségre, mind az agyműködésre kiemelten jó hatással van a mozgás. Egy másik, hasonló témájú kutatás, melyet egy orvosokból, pszichológusokból és agysebészekből álló kutatócsoport bonyolított le, azzal foglalkozott, hogy a mozgással összefüggésben a szív- és érrendszer állapota hogyan befolyásolja a tanulási készségeket és az intelligenciát.

A fenti két tanulmány is arra enged következtetni, hogy a tánc és a rendszeres mozgás

- csökkenti a stresszt és a szorongást a gyermekeknél és fiataloknál,
- csökkenti a depresszió kialakulásának esélyét gyermekeknél és fiataloknál,
  - segíti az autizmussal és a hiperaktív figyelemzavarral küzdők állapotának javulását
    - fejleszti az önbecsülést, önképet,
    - fejleszti az intelligenciát és a tudományos teljesítményt,
    - csökkenti a fiatalkori bűnözés megjelenésének esélyét,
      - segíti a karakter és a személyiség fejlődését.

Már ezek fényében sem kérdés, hogy itt nem csupán egy kedvtelésről van szó, hanem olyan általános állapot- és életminőség-javításról, ami kihat egy személy életének számos területére, és társadalmi szinten sem lenne elhanyagolható a hatása, ha nagyobb tömegeket integrálna a táncoktatás.

Egy bizonyos területen megszerzett tudás transzferábilis, támogatja a többi területet is, legyenek bármilyen messze egymástól. A táncteremben megtanulható, hogy a hosszas kitartó gyakorlás, a hosszútávon befektetett munka megtérül. Mindez – ideális esetben – egy támogató közegben történik, egy önként választott, örömet okozó tevékenység közben. Így az első

felismerésig eltelt idő kvázi észrevétlenül telik el, hiszen a pedagógus mindent elkövet azért, hogy a folyamat maga is örömet okozzon. És amikor megérkezik az első, a növendék számára is látványosabb eredmény, érkezik vele a felismerés is, ha nem is azonnal tudatosan. Ezen a folyamaton az évek során számtalanszor végig megy, és később az élet egyéb területeire is könnyedén vonatkoztatja majd, hogy a hosszas kitartásnak és befektetett munkának megvan az eredménye. Ám az előnyök sorának itt nincs vége.

A kitartás jutalma sokszor hosszú távon térül meg. Ezt meg kell tapasztalni, ha lehet minél többször, ahhoz, hogy az ember biztosan tudja a nehezebb pillanatokban is. Sokan csak felnőtt korban jutnak el eddig a felismerésig, sokan pedig soha. A táncon keresztül kézzel foghatóan és egyértelműen érthetik meg a növendékek, hogy minél többet gyakorolnak valamit, annál nyilvánvalóbb és komolyabb eredménye lesz, önmagukhoz és a többiekhez képest is. Mi több, rengetegszer találkoznak ezzel a jelenséggel fejlődésünk során, akár a tanév elejétől a tanév végéig, de nyilvánvalóan nyomon követhető az évek alatt is. Az alapfokú művészetoktatásban minden gyermek a saját örömeire és boldogságára, a saját belső motivációjával veszi rá magát erre a fejlődésre.

Szerves része a tánctanulásnak ezen a képzési szinten is, hogy közönség előtt lépjenek föl a növendékek. Lehet az a közönség ismerősökből vagy ismeretlenekből álló, a tanulók mindenképpen szembesülnek az ezzel járó felelősséggel. Tudni kell, amit kiviszünk a színpadra, arra fel kell készülni, és ki kell tudni állni. Kiállni egy színpadra és képviselni magamat, illetve a velem táncolókat ugyanaz a képesség, mint kiállni magamért egy vitában, kiállni önmagam vagy mások érdekeiért, kiállni a családomért, a gyengébbekért, a közérdekért stb. Biztonságos közegben gyakorolhatják ezt a gyerekek úgy, hogy a felkészülésük irányított, minden lehetőséget megkapnak – és általában meg is ragadnak – arra, hogy maradéktalanul felkészülten és magabiztosan állhassanak színpadra és mutathassák meg tudásuk legjavát.

Mindezen folyamatok közben önfegyelmet tanulnak, és megismerik, hogy a folyamatnak melyik része a legnehezebb számukra. Valakinek az út eleje, a kezdetek, a tudás hiányával és a megteendő út méretével való szembesülés a legnehezebb. Van, aki a cél előtt akarja feladni, ahol úgy érzi, hogy már biztos, hogy nem fog soha sikerülni, amit szeretne. Van, akinek a folyamatos kitartás, az újra és újra nekifutás okoz kilátástalan érzést. Van, akinek az erősítés nehéz, és van, akinek a nyújtás. Ezek a felismerések egy mélyebb önismeret felé irányítanak és hajlamosítanak az önreflexióra.

Egy átfogó amerikai kutatás szerint azokban az iskolákban, ahol a művészetek nagy arányban vannak involválva az oktatásban jobb eredményeket érnek el a gyerekek az általános teljesítményteszteken, kevesebb tévét néznek, többet munkálkodnak a közért, és saját bevallásuk szerint kevésbé unatkoznak az iskolában. Ugyanebben a kutatásban arra is rájöttek, hogy amit a művészetek tanulása közben megtanult egy gyerek, azt könnyebben kiterjeszti a közismereti tárgyra is, így intenzívebb és hatékonyabb fejleszthetőséget mutat, mint művészetet nem tanuló társai.

Az alapfokú művészetoktatás elsődleges célja és feladata ez, hogy jobbat tegye a gyerekek, fiatalok életét, lehetőséget adjon nekik azokra a felismerésekre, amelyeket más területeken nem tudtak elsajátítani, és teret adjon a művészet megtapasztalására akkor is vagy különösen akkor, ha művészi pályára bármilyen oknál fogva az illető alkalmatlannak bizonyul.

Felhasznált irodalom:

Maria A. I. Aberg, Nancy L. Pedersen, Kjell Torén, Magnus Svartengren, Björn Backstrand, Tommy Johnsson, Christiana M. Cooper-Kuhn, N. David Aberg, Michael Nilsson, H. Georg Kuhn – Cardiovascular fitness is associated with cognition in young adulthood (Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America; 2009. november 30.)

Ball, D. L., Thames, M. H. & Phelps, G. - Content knowledge for teaching: What makes it special? (Journal of Teacher Education; 2008.) Ford.: Németh Luca

Deasy, Richard J. - Critical Links: Learning in the arts and student academic and social development. - I. DANCE (National Education Partnership 2002.)

Deasy, Richard J. - Critical Links: Learning in the arts and student academic and social development. 17-18. oldal (National Education Partnership 2002.) Ford.: Németh Luca

Juja Kim - The Effects of Creative Dance Instruction on Creative and Critical Thinking of Seventh Grade Female Students in Seoul, Korea (Critical Links)

National Educational Longitudinal Study (NELS) 1988. (id. Critical Evidence 2002.)

Peter Niemann – Psychosocial aspects of physical activity (National Center for Biotechnology Information; Pulsus Group Inc.; 2002.)

Sandra S. Ruppert – Critical Evidence – How the arts Benefit Student Achievement (National Assembly of State Art Agencies; 2006.)

Shulman, L. S.: Knowledge and teaching: Foundations of the new reform (Harvard Educational Review; 1987.)

A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény 10. § (3) bekezdése